

τὰ παλιόπλευρά σου γεράνια Πελοπν. (Βερεστ.) Φαίνεται μιὰ φωτιά μικρή και γεράνια Πελοπν. (Γορτυν.) Ἀπ' τὴν ποδιά σου τὴ γεράνια ἔπαιρνες λίγο-λίγο κ' ἔρριχνες μὲ τὰ χεράκια σου Σ.Μελάς, Κόκκιν. πουκάμ., 59. Κάθε της πέτρα σκεπαζότανε μὲ χνούδι ἀπὸ λειχήνες ἀστερωτοὺς και γεράνιους Γ.Ἐπαχτίτ., Προπύλ. 1, 264. || Παροιμ. Ἀσπρος γεννεῖται ὁ κόρακας και γερανὸς κανιάτζει | και μαῦρος καταστήνεται και τοῦ κεροῦ τον μοιάτζει (κανιάτζει=ἀποκτᾷ πτέρωμα, κεροῦ=πατρός· ἐπὶ κληρονομικότητος) Σίφν. Ἡ θάλασσα εἶναι γερανή, μ' ἄνεμος τὴ μαυρίζει (ἐπὶ φιλησύχων ἐξοργιζομένων ὑπὸ ἄλλων) Κάρπ. || Ἄσμ.

Ὡ θάλασσά μου γερανή και κῆμα μου γαλάζιο, φέρετε μου τὴν ἀγάπη μου, νὰ μὴν ἀναστενάζω Κύθηρ.

Βλέπεις το ἔθεινο τὸ βουνόν, ὁπού ν' ᾤηλὸν τῶαί μέα, πῶδε τὴν γερανήν κορφήν τὴν πράσινην παντιέρα; (μέα=μέγα) Χίος (Πισπιλ.)

Ἡ γεραν-νιά σου βράκα | ποὺ κάμνει τράκ-ῆα τράκ-ῆα Κῶς (Καρδάμ.)

Τὰ μαῦρα μ-μάδια δυὸ φλουριά, τὰ ἔρανα δυὸ τοῦμπλες, ἀμ-μὲ τὰ καταέρανα τὰ ἔχουν ἀρκοντοπούλες Κάρπ. — Ποίημ.

Πέρα ἔς τοὺς λιόλαμπρους γιालούς, ἔς τὶς κλέφτικες κλεισοῦρες

ὅπου εἶναι πεῦκο και μυρτιά και διάσελλα γεράνια Π.Βλαστ., Ἀργώ, 27 2) Ὁ ἔχων χρῶμα κυανοπράσινον Ἡπ. (Μαργαρ.) Παξ. Πόντ. (Ἰμερ. Κοτύωρ.) Σίκιν. — Π.Βλαστ., Ἀργώ, 319: Ἄσμ.

Ποῖός εἶδε πράσινο δέντρο | νὰ ἔχη και γεράνια φύλλα Παξ.

Ἐλα νὰ ποδεδίξω σε, μικρέσσα τρανταφύλλα, στρώσον τὸ κρεβατόπο μου μὲ γερανέα φύλλα (νὰ ποδεδίξω σε=νὰ σὲ χαρῶ) Ἰμερ. 3) Ὁ ἔχων χρῶμα ὠχροκίτρινον Πελοπν. (Παππούλ.): Εἶναι βίτι γεράνια σὰ γοιτόξυγο. 4) Ἐπὶ αἰγός, ἡ λευκὴ κατὰ τὸ ἐμπρόσθιον και μαῦρὴ κατὰ τὸ ὀπίσθιον μέρος τοῦ σώματός της Καλαβρ. (Μπόβ.): Αἶγα γερανή. 5) Ἐπὶ ὀφθαλμῶν, ὁ λαμβάνων χρῶμα κυανόλευκον, θολὸν Εὐβ. (Ἀκρ.) Πελοπν. (Κυπαρισσ.): Ἦτανε γιράνιου τοῦ μάτ' μου γιὰ σταφύλ' Ἀκρ. || Φρ. Ἦτανε γεράνιο τὸ μάτι μου, ἐπὶ μεγάλης ἀπελπισίας Κυπαρισσ. Συνών. φρ. ἐθόλωσε τὸ μάτι μου.

Β) Μεταφ. 1) Κακός, ὀλέθριος Πελοπν. (Βερεστ. Κόκκιν. Μανιάκ. Ὀλυμπ. Πυλ.): Ἀμα βγῇ γεράνια καντήλα, θὰ βάλῃ ἔς τὸ μούσκιο τὸ μεγάλο βοτάνι, θὰ πῇ και θ' ἀλείψῃ τὴν καντήλα (γεράνια καντήλα=ἡ ἀσθένεια ἀνθραξ, ἔς τὸ μούσκιο=εἰς τὸ ὕδωρ διὰ νὰ μαλακώσῃ) Μανιάκ. || Φρ. Γεράνια ἀστραπὴ νὰ σὲ κάψῃ (ἀρά) Κόκκιν. Γεράνια ἀστραπὴ νὰ σὲ βαρέσῃ (ἀρά) Πυλ. Νὰ δὲ πιάσῃ γεράνιο συγγενικό (ἰσχυρά, ὀλεθρία ἐπιληψία· ἀρά) Βερεστ. 2) Δυστυχής, βασανισμένος κακόμοιρος ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς συμπαθείας Πελοπν. (Ἀνδροῦς.)

Γ) Οὐς. 1) Ἀρσ. Τὸ φυτὸν σμύρνιον τὸ μελανοσέλινον (smyrnium olusatrum), τῆς οἰκογ. τῶν σκιαδοφόρων (umbelliferae) Θράκ. (Σαμοκόβ.) Κύθν. 2) Θηλ. Λίθος κυανόχρους γρανιτώδης, χρησιμοποιοῦμενος διὰ τὴν οἰκοδομὴν οἰκιῶν ἐλλείπει ἄλλης λιθίνης οἰκοδομικῆς ὕλης Τσακων.: Ἀ γεραρία ἔρι θέα ἄρα, ὃ ρι ρία βαρία (=ἡ γεραρία θέλει φωτιά διὰ νὰ σπάσῃ, δὲν ἀκούει τὴ βαρεῖα σφύρα).

γερανίς ἐπίθ. Σκῆρ. Χίος Οὐδ. γερανὶν Πόντ. (Κερασ. Χαλδ.) γερανὶ Θράκ. Μακεδ. (Φυτ.) Νάξ. (Τρίποδ.) Τένεδ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γεράνιος, μετασχηματισθέντος κατὰ τὰ πολλὰ εἰς -ῖς χρώματος δηλωτικά, οἷον βυσσινίς, θαλασσίς, οὐρανίς κλπ. ἢ ἐκ τοῦ ἐπιθ. γερανός, δι ὃ ἰδ. γεράνιος, και τῆς παραγωγ. καταλ. -ίς. Διὰ τὸν τύπ. γερανὶν βλ. Ἀ.Α.Παπαδόπ., Γραμμ. Ποντ. διαλέκτ., 143.

Γεράνιος Α1, ἐνθ' ἄν.: Γερανὶ φουστάνι Τρίποδ. Γερανὶ π'κάμισον Φυτ.

γερανίσκω Κύπρ.

Τὸ μεσν. γερανίσκω.

Γηράσκω. Συνών. γερνῶ.

γεράνισμα τό, (I) Ρόδ. ἀγεράνισμα Νάξ. (Τραγ.) ἀεράνισμα Νάξ. (Γαλανᾶδ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γερανίζω (I).

Ἡ ἀντλήσις ὕδατος μὲ τὸ «γεράνι» ἐνθ' ἄν.: Τ' ἀεράνισμά ναι ν' ἀνεσύρῃς νερὸ ἀπὸ τὸ πηγάδι Γαλανᾶδ.

γεράνισμα τό, (II) Τσακων. (Χαβουτσ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γερανίζω (II).

Ἡ δηλητηρίασις φαγητοῦ ἀπὸ τὴν ὀξειδῶσιν χαλκίνου σκεύους ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἔχει μαγειρευθῇ.

γερανιστός ἐπίθ. ἀμάρτ. γερανιστέ Τσακων. (Χαβουτσ.).

Ἐκ τοῦ ρ. γερανίζω (II).

Ἐπὶ φαγητοῦ, τὸ δηλητηριασμένον ἐξ ὀξειδώσεως χαλκίνου μαγειρικοῦ σκεύους: Φατ' γερανιστέ.

γερανίτσα ἡ, ἀμάρτ. γιρανίτσα Μακεδ. (Ἀρν.) γιρανίτσα Μακεδ. (Χαλκιδ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γεράνι (II) και τῆς παραγωγ. καταλ. -ίτσα. Τὸ φυτὸν ὑάκινθος ὁ ἀνατολικὸς (hyacinthus orientalis), τῆς οἰκογ. τῶν λειριιδῶν (liliaceae).

γερανόβεργα ἡ, ἀμάρτ. γερανόβεργα Ρόδ.

Ἐκ τῶν οὐς. γεράνι (I) και βέργα.

Ἡ ὀριζοντία δοκὸς τοῦ «γερανιοῦ», ἡ φέρουσα τὸν κάδον ἀντλήσεως και τὸ ἀντίβαρον. Συνών. ἀντέννα 3, γερανόξυλο.

γερανογουστέρα ἡ, ἀμάρτ. γερανογουστέρα Πελοπν. (Βερεστ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γεράνιος και τοῦ οὐς. γουστέρα.

Σαύρα ἔχουσα χρῶμα ὑπομέλαν: Ζηλεύει, μωρέ, τ' ἄτιμο παιδί και ἄμα ἰδῇ τίποτα και δὲ δοῦ δίνουνε, γίνεται ἀπὸ τὸ κακό του σὰ γερανογουστέρα. Δὲ δηρᾶς ποὺ γερανίζει ἡ μύτη της σὰ δὴς γερανογουστέρας.

γερανόγυλος ὁ, ἀμάρτ. γερανόζυλος Πελοπν. (Μεσσ.) γερανόζυλε Τσακων.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γεράνιος και τοῦ οὐς. γύλος.

Ὁ ἰχθὺς ἱουλὶς ἡ τζιοφρίδιος (julis giofredi), τῆς οἰκογ. τῶν ἱουλιδῶν (julidae), πολύχρωμος κατὰ τὴν κοιλίαν ἐνθ' ἄν.: Τῶεἰ γερανόζυλοι τῶ' ἓνα σκάρο (τρὶς γερανόζυλοι και ἓνας σκάρος) Τσακων. Ἐντεν' ἔρι γερανόζυλε (αὐτὸς εἶναι γερανόζυλος) αὐτόθ. Συνών. γαϊτανούρι.

γερανοκοίλης ἐπίθ. Πελοπν. (Γορτυν.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γεράνιος και τοῦ οὐς. κοιλιά.

Ὁ προσποιοῦμενος τὸν εὐχαριν, ἀλλ' ἔχων κατὰ νοῦν τὸ κακόν.

